

370

OBWIESZCZENIE MINISTRA OBRONY NARODOWEJ

z dnia 13 sierpnia 1991 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 grudnia 1989 r. w sprawie udzielania odroczeń zasadniczej służby wojskowej oraz uznawania poborowych i żołnierzy za jedynych żywicieli rodzin.

1. Na podstawie § 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 lipca 1991 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie udzielania odroczeń zasadniczej służby wojskowej oraz uznawania poborowych i żołnierzy za jedynych żywicieli rodzin (Dz. U. Nr 65, poz. 280) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 grudnia 1989 r. w sprawie udzielania odroczeń zasadniczej służby wojskowej oraz uznawania poborowych i żołnierzy za jedynych żywicieli rodzin (Dz. U. Nr 68, poz. 413), z uwzględnieniem zmian wprowadzonych rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 lipca 1991 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie udzielania odroczeń zasadniczej służby wojskowej oraz uznawania poborowych i żołnierzy za jedynych żywicieli rodzin (Dz. U. Nr 65, poz. 280) oraz zmian wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem wydania jednolitego tekstu i z zastosowaniem ciągłej numeracji rozdziałów, paragrafów, ustępów i punktów oraz porządku alfabetycznego liter.

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst nie obejmuje następujących przepisów:

- 1) w tytule rozdziału 5 wyrazów „zmiany w przepisach obowiązujących i przepisy końcowe”, a także § 43—45 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 grudnia 1989 r. w sprawie udzielania odroczeń zasadniczej służby wojskowej oraz uznawania poborowych i żołnierzy za jedynych żywicieli rodzin (Dz. U. Nr 68, poz. 413) w brzmieniu:

„§ 43. W rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 września 1979 r. w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i osób spełniających zastępczo obowiązek służby wojskowej oraz członków ich rodzin (Dz. U. z 1986 r. Nr 5, poz. 32 i z 1988 r. Nr 30, poz. 209) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) § 16 skreśla się;

- 2) w § 19:

- a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Zasiłki miesięczne przewidziane w art. 131 ust. 1 ustawy wypłaca się:

- 1) rodzinie poborowego uznanego za jedynego żywiciela rodziny, który został:

- a) powołany do zasadniczej służby wojskowej — za okres od dnia wcielenia go do jednostki wojskowej do dnia zwolnienia ze służby wojskowej, na podstawie zawiadomienia wojewódzkiego komendanta uzupełnień o wcieleniu lub zwolnieniu ze służby,

- b) skierowany do służby zastępczej — za okres od dnia stawienia się do służby zastępczej do dnia zwolnienia z tej służby, na podstawie zawiadomienia terenowego organu administracji państwowej o właściwości szczególnej w sprawach zatrudnienia stopnia wojewódzkiego o stawieniu się lub zwolnieniu z tej służby;

- 2) rodzinie żołnierza uznanego za jedynego żywiciela rodziny, który pozostawiony został w służbie wojskowej — po uprawnomocnieniu się decyzji, za okres od dnia wniesienia podania o uznanie za jedynego żywiciela rodziny, nie wcześniej jednak niż od dnia wcielenia do służby, do dnia zwolnienia ze służby wojskowej, na podstawie zawiadomienia szefa wojewódzkiego sztabu wojskowego o pozostawieniu tego żołnierza w służbie wojskowej;

- 3) rodzinie poborowego uznanego za jedynego żywiciela rodziny, który został pozostawiony w służbie zastępczej — po uprawnomocnieniu się decyzji, odpowiednio za okres jak w pkt 2, na podstawie zawiadomienia terenowego organu administracji państwowej o właściwości szczególnej w sprawach zatrudnienia stopnia wojewódzkiego o pozostawieniu tego poborowego w służbie zastępczej.”

- b) w ust. 2 w zdaniu drugim myślnik oraz wyrazy „nagrody, przyznanego przez ministra nadzorującego szkołę wyższą, stypendium fundowanego oraz części stypendium uzależnionej od wyników w nauce osiągniętych przez studenta” skreśla się;

- 3) w § 27 powołanie „§ 19—25” zastępuje się powołaniem „§ 19 ust. 1 pkt 1 lit. a) i pkt 2 oraz ust. 2—7 i § 20—25”;

- 4) w § 34:

- a) w ust. 1 powołanie „§ 19—26” zastępuje się powołaniem „§ 19 ust. 1 pkt 1 lit. a) i pkt 2 oraz ust. 2—7 i § 20—26”;

- b) w ust. 4 powołanie „§ 19—25” zastępuje się powołaniem „§ 19 ust. 2—7 i § 20—25”;
- 5) po § 34 dodaje się § 34a w brzmieniu:
 „§ 34a. Junacy odbywający zasadniczą służbę w oddziałach obrony cywilnej korzystają z ulg oraz bezpłatnych przejazdów państwowymi środkami komunikacji, na zasadach przysługujących żołnierzom zasadniczej służby wojskowej.”;
- 6) § 36 skreśla się.
- § 44. Traci moc rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 września 1979 r. w sprawie udzielania odroczeń zasadniczej służby wojskowej oraz uznawania poborowych i żołnierzy za jedynych żywicieli rodzin (Dz. U. z 1986 r. Nr 5, poz. 31 i z 1988 r. Nr 30, poz. 209).
- § 45. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1990 r.”;
- 2) § 2 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 lipca 1991 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie udzielania odroczeń zasadniczej służby wojskowej oraz uznawania poborowych i żołnierzy za jedynych żywicieli rodzin (Dz. U. Nr 65, poz. 280) w brzmieniu:
 „§ 2. 1. Postępowanie w sprawach, o których mowa w § 1 rozporządzenia wymienionego w § 1, nie zakończone ostateczną decyzją do dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, jest prowadzone w dalszym ciągu na zasadach określonych w rozporządzeniu wskazanym w § 1, z uwzględnieniem zmian wprowadzonych niniejszym rozporządzeniem.
 2. Ostateczne decyzje wydane na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia zachowują moc obowiązującą.”
 „§ 4. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie siedmiu dni od dnia ogłoszenia.”

Minister Obrony Narodowej: *P. Kołodziejczyk*

Załącznik do obwieszczenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 13 sierpnia 1991 r. (poz. 370)

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 11 grudnia 1989 r.

w sprawie udzielania odroczeń zasadniczej służby wojskowej oraz uznawania poborowych i żołnierzy za jedynych żywicieli rodzin.

Na podstawie art. 37 ust. 6, art. 98 ust. 5, art. 139 i art. 167 ust. 2 oraz w związku z art. 103 ust. 2, art. 148 ust. 5 oraz art. 206 ust. 2 pkt 2 i ust. 3 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. z 1988 r. Nr 30, poz. 207, z 1989 r. Nr 20, poz. 104, Nr 29, poz. 154 i Nr 34, poz. 178, z 1990 r. Nr 30, poz. 179, Nr 34, poz. 198, Nr 55, poz. 319 i Nr 78, poz. 462 oraz z 1991 r. Nr 55, poz. 234), a także w związku z art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 29, poz. 154 oraz z 1990 r. Nr 51, poz. 297, Nr 55, poz. 321 i Nr 86, poz. 504) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. Rozporządzenie określa szczegółowe warunki i zasady:

- 1) udzielania poborowym odroczeń zasadniczej służby wojskowej ze względu na:
 - a) konieczność sprawowania bezpośredniej opieki nad członkiem rodziny,
 - b) prowadzenie gospodarstwa rolnego,
 - c) pobieranie nauki,
 - d) wykonywanie zawodu,
 - e) utrzymywanie rodziny;

- 2) uznawania poborowych i żołnierzy za jedynych żywicieli rodzin;
- 3) uznawania konieczności sprawowania przez żołnierzy bezpośredniej opieki nad członkiem rodziny albo prowadzenia przez nich gospodarstwa rolnego.

§ 2. Przez członków rodziny poborowego oraz żołnierza, o których mowa w rozporządzeniu, rozumie się:

- 1) rodziców i dziadków;
- 2) żonę;
- 3) dzieci własne, przysposobione, pasierbów oraz dzieci obce wzięte na wychowanie i utrzymanie, w tym także w ramach rodziny zastępczej;
- 4) rodzeństwo;
- 5) osobę, która wychowywała i utrzymywała poborowego przez okres co najmniej trzech lat przed ukończeniem przez niego 18 roku życia

— przy uwzględnieniu warunków określonych w dalszych przepisach rozporządzenia.

§ 3. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa, bez bliższego określenia:

- 1) o gospodarstwie rolnym — rozumie się przez to obszar użytków rolnych, wraz z budynkami lub ich częściami, urządzeniami i inwentarzem, jeżeli stanowią lub mogą stanowić zorganizowaną całość gospodarczą;

- 2) o najniższym wynagrodzeniu — rozumie się przez to najniższe wynagrodzenie pracowników za pełny miesięczny wymiar czasu pracy, określone przez Ministra Pracy i Polityki Socjalnej na podstawie Kodeksu pracy;
- 3) o odroczeniu — rozumie się przez to odroczenie zasadniczej służby wojskowej.

Rozdział 2

Udzielanie poborowym odroczeń zasadniczej służby wojskowej oraz uznawanie ich za jedynych żywicieli rodzin przez rejonową komisję poborową

Warunki do uznania poborowego za sprawującego bezpośrednią opiekę nad członkiem rodziny

§ 4. 1. Poborowego uznaje się za sprawującego bezpośrednią opiekę nad członkiem rodziny, jeżeli jego miejsce zamieszkania umożliwia mu codzienne sprawowanie tej opieki i nie ma innego pełnoletniego członka rodziny, bliższego lub równego stopniem pokrewieństwa, zobowiązanego do jej sprawowania, oraz opiekę tę faktycznie sprawuje.

2. O zdolności do sprawowania opieki nad inwalidą I grupy przez innego członka rodziny, zaliczonego do II grupy inwalidów, orzeka komisja lekarska do spraw inwalidztwa i zatrudnienia.

§ 5. Członkami rodziny, nad którymi sprawowanie bezpośredniej opieki uzasadnia udzielenie poborowemu odroczenia zasadniczej służby wojskowej, są:

- 1) osoby wymienione w § 2:
 - a) pkt 3, które nie ukończyły 16 lat życia lub zostały zaliczone do I grupy inwalidów — jeżeli opieki tej nie może sprawować żona poborowego,
 - b) pkt 1 i 5, które ukończyły 75 lat życia lub zostały zaliczone do I grupy inwalidów,
 - c) pkt 4, które nie ukończyły 16 lat życia lub zostały zaliczone do I grupy inwalidów;
- 2) żona — jeżeli została zaliczona do I grupy inwalidów.

Warunki do uznania poborowego za prowadzącego gospodarstwo rolne

§ 6. 1. Poborowego uznaje się za prowadzącego gospodarstwo rolne, jeżeli prowadzi on gospodarstwo rolne o obszarze co najmniej 1 ha użytków rolnych, będące własnością jego lub jego żony.

2. Za prowadzącego gospodarstwo rolne uznaje się również poborowego, jeżeli są spełnione łącznie następujące warunki:

- 1) poborowy wykonuje osobiście prace w gospodarstwie rolnym o obszarze co najmniej 3 ha użytków rolnych, będącym w posiadaniu jego rodziców albo osoby wymienionej w § 2 pkt 5, którzy — w rozumieniu ust. 3 — nie mogą samodzielnie prowadzić tego gospodarstwa;
- 2) miejsce zamieszkania umożliwia mu wykonywanie podstawowych prac w tym gospodarstwie;
- 3) w gospodarstwie tym nie ma innego członka rodziny, który może prowadzić to gospodarstwo.

3. W rozumieniu przepisów rozporządzenia członkami rodziny poborowego, którzy nie mogą samodzielnie prowadzić gospodarstwa rolnego, są:

- 1) ojciec lub mężczyzna, który wychowywał lub utrzymywał poborowego (§ 2 pkt 5), albo brat poborowego — jeżeli ukończył 65 lat życia albo został zaliczony do I lub II grupy inwalidów lub uznany za długotrwale niezdolnego do pracy w gospodarstwie rolnym;
- 2) rodzeństwo poborowego, jeżeli spełnia warunki określone w § 9 ust. 3;
- 3) kobieta — niezależnie od obszaru użytków rolnych w tym gospodarstwie.

4. Poborowemu, o którym mowa w ust. 1 i 2, udziela się odroczenia zasadniczej służby wojskowej, z zastrzeżeniem ust. 5.

5. Prowadzenie tego samego gospodarstwa rolnego, w przypadku, o którym mowa w ust. 2, stanowi podstawę do udzielenia odroczenia kolejnym poborowym-członkom rodziny, pod warunkiem że poborowy, któremu wcześniej udzielono odroczenia z tego tytułu, odbył w pełnym lub niepełnym wymiarze zasadniczą służbę wojskową (zasadniczą służbę w obronie cywilnej, służbę w formacjach uzbrojonych nie wchodzących w skład sił zbrojnych, służbę zastępczą) lub odbywa te formy służby, albo w razie jego śmierci lub zaliczenia go do I lub II grupy inwalidów, albo uznania go za długotrwale niezdolnego do pracy w gospodarstwie rolnym bądź uznania go za trwale niezdolnego do służby wojskowej lub przeniesienia do rezerwy bezpośrednio po upływie czasowej niezdolności do służby wojskowej; przepis stosuje się odpowiednio w przypadku, gdy poborowy odbył w pełnym lub niepełnym wymiarze zastępczą służbę poborowych.

6. Odroczenie zasadniczej służby wojskowej ze względu na prowadzenie gospodarstwa rolnego w przypadku, o którym mowa w ust. 2, może być udzielone poborowemu mimo niespełnienia warunków wymienionych w ust. 5, jeżeli upłynęło co najmniej 5 lat od końca terminu ostatniego odroczenia z tego tytułu, udzielonego poprzedniemu poborowemu-członkowi rodziny, w wyniku czego nie odbył on zasadniczej służby wojskowej.

§ 7. Odroczenie zasadniczej służby wojskowej ze względu na prowadzenie gospodarstwa rolnego może być również udzielone poborowemu, mimo niespełnienia warunków określonych w § 6, jeżeli w okresie dwóch lat przed datą złożenia podania o odroczenie służby gospodarstwo uległo w znacznej mierze zniszczeniu z powodu klęski żywiołowej, zwłaszcza pożaru, powodzi, a doprowadzenie go do poprzedniego stanu bez udziału poborowego byłoby niemożliwe.

Warunki do uznania poborowego za jedynego żywiciela rodziny

§ 8. Za jedynego żywiciela rodziny, z zastrzeżeniem § 10, uznaje się poborowego, na którego utrzymaniu pozostaje co najmniej jeden członek rodziny wymieniony w § 2.

§ 9. 1. Żonę uznaje się za pozostającą na utrzymaniu poborowego, jeżeli:

- 1) wychowuje co najmniej jedno z dzieci lub rodzeństwa poborowego w wieku do 8 lat i ze względu na sprawowanie opieki nad nimi nie uzyskuje dochodu albo

2) nie pracuje zarobkowo i odbywa studia dzienne w szkole wyższej lub pobiera naukę w innej szkole w trybie stacjonarnym; przepis ust. 3 pkt 2 i 3 stosuje się odpowiednio.

2. Rodziców, dziadków lub osobę wymienioną w § 2 pkt 5 uznaje się za pozostających na utrzymaniu poborowego, jeżeli:

1) ukończyli: mężczyzna 65 lat, a kobieta 60 lat życia, a jeżeli są kombatantami, inwalidami wojennymi lub wojskowymi — odpowiednio 60 i 55 lat życia, albo wychowują co najmniej jedno z dzieci lub rodzeństwa poborowego w wieku do lat 8;

2) nie uzyskują dochodu i nie ma innych członków rodziny zobowiązanych do ich utrzymania.

3. Dzieci oraz rodzeństwo uznaje się za pozostające na utrzymaniu poborowego, jeżeli:

1) nie mają ukończonych 16 lat życia lub

2) nie pracują zarobkowo i odbywają studia dzienne w szkole wyższej — do ukończenia 25 lat życia, a jeżeli ukończenie 25 lat życia przypada na ostatni rok studiów — do zakończenia tego roku studiów, albo

3) nie pracują zarobkowo, nie uzyskują dochodu i pobierają naukę w trybie stacjonarnym:

a) w zasadniczej szkole zawodowej lub szkole przysposabiającej do zawodu — do ukończenia 19 lat życia,

b) w liceum ogólnokształcącym, zawodowym lub szkole równorzędnej — do ukończenia 20 lat życia,

c) w średnim studium zawodowym — do ukończenia 21 lat życia,

d) w technikum lub szkole równorzędnej — do ukończenia 21 lat życia,

e) w szkole zawodowej dla absolwentów liceów ogólnokształcących — do ukończenia 22 lat życia,

f) w średniej szkole zawodowej opartej na podbudowie zasadniczej szkoły zawodowej lub II klasy liceum ogólnokształcącego — do ukończenia 22 lat życia,

g) w szkole artystycznej II stopnia — do ukończenia 22 lat życia,

h) w policealnej szkole artystycznej dla absolwentów szkół średnich lub w studium kulturalno-oświatowym i bibliotekarskim — do ukończenia 23 lat życia,

i) w pedagogicznym studium technicznym lub studium nauczycielskim — do ukończenia 23 lat życia.

4. Rodzeństwo, o którym mowa w ust. 3, spełnia warunek pozostawania na utrzymaniu poborowego, jeżeli nie ma innych członków rodziny zobowiązanych do ich utrzymania.

§ 10. 1. Za jedyne go żywiciela rodziny uznaje się również poborowego, który przyczynia się do utrzymania osoby wymienionej w § 2, uzyskującej dochód lub pobierającej rentę (emeryturę) w wysokości niższej od kwoty zasiłku miesięcznego dla jednej osoby, obliczonego stosownie do przepisów w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i osób spełniających zastępczo obowiązek służby wojskowej oraz członków ich rodzin; za dochód nie uważa się zasiłku (dodatku) rodzinnego, pielęgnacyjnego i dla sierot zupełnych.

2. Warunek przyczyniania się do utrzymania, o którym mowa w ust. 1, uznaje się za spełniony, jeżeli:

1) uzyskiwany dochód lub pobierana renta przez żonę lub dzieci poborowego — łącznie wynoszą mniej niż stanowiłaby kwota zasiłków miesięcznych dla analogicznej liczby osób uprawnionych do tych zasiłków;

2) uzyskiwany dochód lub pobierana renta (emerytura) przez osoby, o których mowa w § 2 pkt 1, 4 i 5 — łącznie wynoszą mniej niż stanowiłaby kwota zasiłków miesięcznych dla analogicznej liczby osób uprawnionych do tych zasiłków, a nie ma innych członków rodziny zobowiązanych do przyczyniania się do ich utrzymania;

3) różnica między kwotą obliczonych zasiłków a łącznym dochodem lub rentą (emeryturą) wynosi co najmniej 10% kwoty najniższego wynagrodzenia.

Tryb udzielania poborowym odroczenia zasadniczej służby wojskowej oraz uznawania ich za jedynych żywicieli rodzin

§ 11. 1. Podanie o odroczenie zasadniczej służby wojskowej ze względu na:

1) konieczność prowadzenia gospodarstwa rolnego — może wnieść poborowy;

2) konieczność sprawowania bezpośredniej opieki nad członkiem rodziny lub o uznanie za jedyne go żywiciela rodziny — może wnieść poborowy lub członek jego rodziny.

2. Podanie o odroczenie:

1) ze względu na konieczność sprawowania bezpośredniej opieki nad członkiem rodziny oraz o uznanie za jedyne go żywiciela rodziny — wnosi się do wójta lub burmistrza (prezydenta miasta), właściwego według miejsca pobytu stałego lub pobytu czasowego trwającego ponad dwa miesiące członka rodziny pozostającego pod bezpośrednią opieką poborowego lub na jego utrzymaniu;

2) ze względu na prowadzenie gospodarstwa rolnego — wnosi się do wójta lub burmistrza (prezydenta miasta), właściwego według miejsca położenia gospodarstwa.

§ 12. 1. Do podania o odroczenie zasadniczej służby wojskowej, jeżeli członek rodziny jest inwalidą lub został uznany za długotrwale niezdolnego do pracy w gospodarstwie rolnym, należy dołączyć odpowiednie orzeczenie.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio w przypadku, gdy członek rodziny zaliczony do II grupy inwalidów nie jest zdolny do sprawowania opieki nad inwalidą I grupy.

§ 13. 1. Wójt lub burmistrz (prezydent miasta), o którym mowa w § 11 ust. 2 pkt 1 lub 2, po otrzymaniu podania przesyła je wraz ze swoją opinią do wójta lub burmistrza (prezydenta miasta), właściwego ze względu na miejsce pobytu poborowego, w celu przekazania rejonowej komisji poborowej.

2. Rejonowa komisja poborowa przesyła wojskowej komendzie uzupełnień, właściwej ze względu na miejsce pobytu poborowego, jeden egzemplarz orzeczenia w sprawie odroczenia zasadniczej służby wojskowej (długotrwałego przeszkolenia wojskowego) lub uznania poborowego za jedyne go żywiciela rodziny. Orzeczenie w sprawie uznania

poborowego za jedyne go żywiciela rodziny przesyła się także wójtowi lub burmistrzowi (prezydentowi miasta), do którego podanie zostało wniesione (§ 11 ust. 2 pkt 1 lub 2).

§ 14. W przypadkach uzasadnionych szczególnymi względami społecznymi lub humanitarnymi komisja poborowa może w drodze wyjątku udzielić poborowemu odroczenia, mimo spełnienia tylko jednego z warunków określonych w § 4.

§ 15. 1. Jeżeli poborowy po zakończeniu prac rejonowej komisji poborowej wniósł do wójta lub burmistrza (prezydenta miasta) podanie o udzielenie mu odroczenia służby wojskowej, organ ten dokonuje wstępnej oceny zasadności udzielenia odroczenia i po stwierdzeniu, że istnieją podstawy, występuje do właściwego wojskowego komendanta uzupełnień o niepowoływanie poborowego do służby wojskowej do czasu najbliższego poboru.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, wojskowy komendant uzupełnień nie powołuje poborowego do zasadniczej służby wojskowej do czasu załatwienia sprawy przez komisję poborową. Powołaniu nie podlega również poborowy, który spełnia warunki do uznania go za jedyne go żywiciela rodziny mającego na utrzymaniu więcej niż dwóch członków rodziny albo jeżeli jego żona jest co najmniej w czwartym miesiącu ciąży — więcej niż jednego członka rodziny.

§ 16. Przepisy § 1—15 stosuje się odpowiednio do poborowych będących absolwentami szkół wyższych, przeznaczonych do długotrwałego przeszkolenia wojskowego, z tym że w wypadkach, o których mowa w § 4—7, komisja poborowa orzeka o udzieleniu odroczenia długotrwałego przeszkolenia wojskowego.

Rozdział 3

Udzielanie poborowym odroczeń zasadniczej służby wojskowej przez wojskowego komendanta uzupełnień

Udzielanie odroczeń ze względu na pobieranie nauki

§ 17. 1. Odroczenia zasadniczej służby wojskowej ze względu na pobieranie nauki udziela się poborowym pobierającym naukę w systemie dziennym w szkole średniej — do czasu ukończenia nauki w tych szkołach.

2. Odroczenia zasadniczej służby wojskowej ze względu na pobieranie nauki udziela się poborowym pobierającym naukę w systemie dziennym w szkole policealnej lub pomaturalnej, w tym w zakładzie kształcenia nauczycieli — do czasu ukończenia nauki w tych szkołach.

3. Odroczenia zasadniczej służby wojskowej, o którym mowa w ust. 2, udziela się na ukończenie tylko jednej szkoły, nie dłużej jednak niż do końca roku szkolnego w tym roku kalendarzowym, w którym poborowy kończy 27 lat życia.

4. Odroczenia zasadniczej służby wojskowej ze względu na pobieranie nauki udziela się poborowym pobierającym naukę w systemie wieczorowym lub zaocznym w szkole, o której mowa w ust. 1 lub 2, do czasu ukończenia nauki w tych szkołach, nie dłużej jednak niż do końca roku szkolnego w tym roku kalendarzowym, w którym poborowy kończy 23 lata życia.

§ 18. Poborowym pobierającym naukę w szkołach, o których mowa w § 17 ust. 2 lub 4, nie udziela się odroczenia zasadniczej służby wojskowej ze względu na pobieranie nauki, jeżeli z przedstawionego zaświadczenia szkoły wynika, że nie będą mogli ukończyć nauki do czasu osiągnięcia wieku określonego odpowiednio w § 17 ust. 3 lub 4.

§ 19. 1. Poborowy pobierający naukę w szkole, o której mowa w § 17 ust. 1, 2 lub 4, w celu uzyskania odroczenia ze względu na pobieranie nauki jest obowiązany w czasie stawienia się przed komisją poborową przedstawić zaświadczenie szkoły, a jeżeli komisja ta nie działa lub poborowy nie został wezwany do poboru — w wojskowej komendzie uzupełnień.

2. Zaświadczenie, o którym mowa w ust. 1, powinno zawierać następujące dane:

- 1) nazwę szkoły;
- 2) nazwisko i imię, imię ojca oraz datę i miejsce urodzenia ucznia;
- 3) określenie kierunku nauki, klasy, w której uczeń pobiera naukę, czas trwania nauki w szkole oraz system i tryb jej pobierania;
- 4) określenie klasy oraz nazwę szkoły, do której uczeń uczęszczał w poprzednim roku szkolnym;
- 5) miejsce i datę wystawienia zaświadczenia, odcisk pieczęci urzędowej szkoły oraz podpis dyrektora szkoły.

3. Wojskowy komendant uzupełnień może odmówić udzielenia odroczenia ze względu na pobieranie nauki poborowemu, który bez uzasadnionych przyczyn nie stawiał się do poboru w określonym terminie i miejscu albo nie przedstawił zaświadczenia szkoły w dniu stawienia się do poboru lub w terminie 10 dni od rozpoczęcia roku szkolnego w danej szkole.

§ 20. Poborowy, który po zakończeniu poboru, a przed powołaniem do zasadniczej służby wojskowej, został przyjęty na naukę do jednej ze szkół określonych w § 17 ust. 1, jest obowiązany — w celu uzyskania odroczenia tej służby — złożyć zaświadczenie, o którym mowa w § 19 ust. 1, w wojskowej komendzie uzupełnień właściwej według jego miejsca pobytu stałego lub pobytu czasowego trwającego ponad 2 miesiące; zaświadczenie należy złożyć najpóźniej w terminie 10 dni od rozpoczęcia roku szkolnego w danej szkole.

§ 21. Szkoła, w której pobierają naukę poborowi korzystający z odroczenia zasadniczej służby wojskowej, jest obowiązana zawiadomić, w terminie 7 dni, wojskową komendę uzupełnień, właściwą ze względu na przynależność ewidencyjną tych poborowych, o skreśleniu z listy uczniów z podaniem przyczyn skreślenia. Udzielone odroczenie podlega uchyleniu przez wojskowego komendanta uzupełnień.

§ 22. Odroczenia zasadniczej służby wojskowej ze względu na pobieranie nauki udziela się również poborowym będącym alumnami wyższych seminariów duchownych oraz nowicjuszami zakonnymi Kościoła Katolickiego, jak również słuchaczami szkół duchownych i seminariów duchownych innych kościołów i związków wyznaniowych o uregulowanej sytuacji prawnej.

§ 23. 1. Do alumnów i nowicjuszów, o których mowa w § 22, stosuje się odpowiednio przepisy § 19 ust. 1 i § 20.

2. Szkoły i seminaria, o których mowa w § 22, wydają w terminie 10 dni od dnia rozpoczęcia nauki (nowicjatu) przedpoborowym i poborowym przyjętym na naukę (do nowicjatu) zaświadczenie stwierdzające fakt przyjęcia — w celu niezwłocznego złożenia w wojskowej komendzie uzupełnień, właściwej według miejsca ich pobytu stałego lub pobytu czasowego trwającego ponad 2 miesiące.

3. Zaświadczenie, o którym mowa w ust. 2, powinno zawierać:

- 1) nazwę szkoły (seminarium, zakonu);
- 2) nazwisko i imię, imię ojca oraz datę i miejsce urodzenia osoby, której zaświadczenie dotyczy;
- 3) miejsce i datę wystawienia zaświadczenia, pieczęć urzędową oraz podpis osoby upoważnionej.

4. Seminaria i szkoły oraz zakony, o których mowa w § 22, zawiadamiają wojskowe komendy uzupełnień (ust. 2) o skreśleniu z listy uczniów (nowicjuszy) — w ciągu 7 dni od daty skreślenia; nie dotyczy to uczniów (nowicjuszy) przeniesionych do rezerwy oraz uznanych za trwale niezdolnych do służby wojskowej.

Udzielanie odroczeń ze względu na wykonywanie zawodu

§ 24. 1. Odroczenia zasadniczej służby wojskowej ze względu na wykonywanie zawodu — z zastrzeżeniem § 25 — udziela się, za zgodą poborowego, na wniosek kierownika przedsiębiorstwa państwowego wykonującego szczególnie ważne zadania produkcyjne.

2. Odroczenia ze względu na wykonywanie zawodu udziela się poborowemu na okres jednego roku, nie wcześniej jednak niż w roku kalendarzowym, w którym kończy 20 lat, i nie później niż do końca roku kalendarzowego, w którym kończy 23 lata życia.

3. Liczbę poborowych uprawnionych do korzystania z odroczeń zasadniczej służby wojskowej ze względu na wykonywanie zawodu w poszczególnych przedsiębiorstwach, stanowiska, na których udziela się odroczeń, oraz roczniki poborowych uprawnionych do korzystania z odroczenia — określają odrębne przepisy.

§ 25. Odroczenia zasadniczej służby wojskowej ze względu na wykonywanie zawodu nie udziela się poborowemu, który:

- 1) bez uzasadnionych przyczyn nie stawił się do poboru w określonym terminie i miejscu;
- 2) faktycznie nie pracuje na stanowisku stanowiącym podstawę do udzielenia odroczenia zasadniczej służby wojskowej lub pracuje w niepełnym wymiarze czasu pracy.

§ 26. Przedsiębiorstwa państwowe są obowiązane zawiadomić w ciągu 7 dni właściwego wojskowego komendanta uzupełnień o ustaniu zatrudnienia poborowego, któremu udzielono odroczenia zasadniczej służby wojskowej ze względu na wykonywanie zawodu, lub o zmianie stanowiska pracy, którego zajmowanie stanowiło podstawę udzielenia poborowemu tego odroczenia, jak również o okolicznościach określonych w § 25 pkt 2. Decyzja o udzieleniu odroczenia podlega uchyleniu przez właściwego wojskowego komendanta uzupełnień.

Udzielanie odroczeń ze względu na utrzymywanie rodziny

§ 27. Poborowemu uznanemu za jedyne go żywiciela rodziny udziela się odroczenia zasadniczej służby wojskowej ze względu na utrzymywanie rodziny, jeżeli na jego utrzymaniu pozostaje więcej niż dwóch członków rodziny, a jeżeli jego żona jest co najmniej w czwartym miesiącu ciąży — więcej niż jeden członek rodziny.

§ 28. Poborowi uznani za jedynych żywicieli rodzin, którym nie udzielono odroczenia, podlegają powołaniu do zasadniczej służby wojskowej na ogólnie obowiązujących zasadach.

§ 29. 1. Jeżeli poborowy uznany za jedyne go żywiciela rodziny, o którym mowa w § 28, został powołany do odbycia zasadniczej służby wojskowej, wojskowy komendant uzupełnień niezwłocznie zawiadamia wójta lub burmistrza (prezydenta miasta), właściwego według miejsca pobytu stałego lub pobytu czasowego trwającego ponad 2 miesiące członka rodziny pozostającego na utrzymaniu poborowego, o jego stawieniu się do służby wojskowej w celu przyznania i wypłacania uprawnionym członkom rodziny zasiłków miesięcznych.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do poborowych będących studentami i absolwentami szkół wyższych, powołanych do odbycia długotrwałego przeszkolenia wojskowego.

3. O fakcie uznania poborowego (ust. 1 i 2) za jedyne go żywiciela rodziny, którego wniosek o skierowanie do służby zastępczej został rozpatrzony pozytywnie — wojskowy komendant uzupełnień, w którego ewidencji ten poborowy pozostaje, zawiadamia wojewodę właściwego do skierowania danego poborowego do służby zastępczej.

4. Wojewoda określony w ust. 3 zawiadamia wójta lub burmistrza (prezydenta miasta), właściwego według miejsca pobytu stałego lub pobytu czasowego trwającego ponad 2 miesiące członka rodziny pozostającego na utrzymaniu poborowego, o jego stawieniu się do służby zastępczej — w celu przyznania i wypłacania uprawnionym członkom rodziny zasiłków miesięcznych.

Rozdział 4

Uznawanie przez wójta lub burmistrza (prezydenta miasta) albo wojewodę konieczności sprawowania przez żołnierzy bezpośredniej opieki nad członkiem rodziny lub prowadzenia gospodarstwa rolnego i uznawanie ich za jedynych żywicieli rodzin oraz tryb postępowania organów wojskowych w tych sprawach

§ 30. 1. Decyzje o konieczności sprawowania przez żołnierza odbywającego zasadniczą służbę wojskową bezpośredniej opieki nad członkiem rodziny, prowadzenia gospodarstwa rolnego oraz o uznaniu go za jedyne go żywiciela rodziny wydaje się, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, jeżeli zachodzą warunki określone odpowiednio w § 4—10 i 14.

2. Kupno gospodarstwa rolnego przez żołnierza, dokonane w okresie odbywania przez niego zasadniczej służby wojskowej, nie uzasadnia wydania decyzji o konieczności prowadzenia gospodarstwa rolnego.

3. Za jedyne go żywiciela rodziny:

- 1) uznaje się również żołnierza odbywającego zasadniczą służbę wojskową, który przed rozpoczęciem tej służby nie był zatrudniony ze względu na pobieranie nauki lub z innych szczególnie uzasadnionych przyczyn;
- 2) może być uznany żołnierz, którego żona nie może podjąć zatrudnienia i nie ma żadnych źródeł dochodu.

§ 31. 1. Podanie może wnieść:

- 1) w sprawie uznania konieczności prowadzenia gospodarstwa rolnego — żołnierz lub za jego pisemną zgodą członek jego rodziny;
- 2) w sprawie uznania konieczności sprawowania bezpośredniej opieki nad członkiem rodziny lub o uznanie za jedyne go żywiciela rodziny — żołnierz lub członek jego rodziny.

2. Podanie wnosi się do wójta lub burmistrza (prezydenta miasta), właściwego stosownie do przepisu § 11 ust. 2 pkt 1 lub 2.

3. W podaniu należy wymienić wojskową komendę uzupełnień, która powołała żołnierza do służby wojskowej, datę rozpoczęcia służby, numer (nazwę) jednostki wojskowej, w której żołnierz odbywa służbę, oraz miejsce stacjonowania tej jednostki. Przepis § 12 stosuje się odpowiednio.

§ 32. 1. Wójt lub burmistrz (prezydent miasta) wydaje decyzję w sprawie:

- 1) konieczności sprawowania przez żołnierza bezpośredniej opieki nad członkiem rodziny;
- 2) konieczności prowadzenia przez żołnierza gospodarstwa rolnego;
- 3) uznania żołnierza za jedyne go żywiciela rodziny.

2. W decyzji w sprawie uznania żołnierza za jedyne go żywiciela rodziny określa się członków rodziny pozostających na jego utrzymaniu.

3. Jeżeli podanie wniósł członek rodziny, decyzję doręcza się również zainteresowanemu żołnierzowi.

4. Decyzję doręcza się także wojskowemu komendantowi uzupełnień, właściwemu według siedziby organu, który wydał tę decyzję.

§ 33. Po uprawomocnieniu się decyzji, o której mowa w § 32 ust. 1, szef wojewódzkiego sztabu wojskowego:

- 1) w razie uznania konieczności sprawowania przez żołnierza bezpośredniej opieki nad członkiem rodziny, prowadzenia gospodarstwa rolnego albo uznania za jedyne go żywiciela rodziny mającego na utrzymaniu więcej niż dwóch członków rodziny — zawiadamia dowódcę jednostki wojskowej, w której żołnierz odbywa zasadniczą służbę wojskową, o konieczności niezwłocznego zwolnienia go z tej służby;

- 2) w razie niezwolnienia z zasadniczej służby wojskowej żołnierza uznanego za jedyne go żywiciela rodziny, mającego na utrzymaniu nie więcej niż dwóch członków rodziny — zawiadamia wójta lub burmistrza (prezydenta miasta) o konieczności przyznania i wypłacania uprawnień członkom rodziny zasiłków miesięcznych.

§ 34. 1. Żołnierzy zwolnionych z zasadniczej służby wojskowej z tytułu sprawowania bezpośredniej opieki nad członkiem rodziny lub prowadzenia gospodarstwa rolnego bez przeniesienia do rezerwy wojskowy komendant uzupełnień kieruje do rejonowej komisji poborowej w celu rozpatrzenia sprawy.

2. Żołnierzom zwolnionym z zasadniczej służby wojskowej z tytułu uznania za jedyne go żywiciela rodziny bez przeniesienia do rezerwy wojskowy komendant uzupełnień udziela odroczenia.

§ 35. Jeżeli w sytuacji rodzinnej żołnierza odbywającego zasadniczą służbę wojskową, uznanego za jedyne go żywiciela rodziny, wystąpią okoliczności uzasadniające zmianę decyzji w tej sprawie, żołnierz lub członek jego rodziny może złożyć podanie o wydanie nowej decyzji, na zasadach określonych w § 31.

§ 36. 1. Przepisy § 30—33 i 35 stosuje się odpowiednio do absolwentów szkół wyższych odbywających długotrwałe przeszkolenie wojskowe oraz, z zastrzeżeniem ust. 2, do junaków odbywających zasadniczą służbę w obronie cywilnej, jak również, z zastrzeżeniem ust. 3, do poborowych odbywających służbę zastępczą.

2. W razie uznania junaka za jedyne go żywiciela rodziny, podlega on niezwłocznemu zwolnieniu z zasadniczej służby w obronie cywilnej.

3. Ostateczne decyzje, o których mowa w § 32 ust. 1, wydane w stosunku do poborowych odbywających służbę zastępczą wójt lub burmistrz (prezydent miasta) przesyła wojewodzie właściwemu ze względu na siedzibę organu, który wydał decyzję. Postępowanie wojewodów związane z wykonywaniem tych decyzji określają odrębne przepisy.

Rozdział 5

Przepisy przejściowe

§ 37. 1. Postępowanie w sprawach, o których mowa w § 1, nie zakończone w dniu wejścia w życie rozporządzenia prawomocnym orzeczeniem lub decyzją, toczy się w dalszym ciągu na zasadach określonych w niniejszym rozporządzeniu.

2. Za „zmianę warunków” w rozumieniu przepisu § 35 uważa się również zmianę przepisów obowiązujących w zakresie udzielania odroczeń zasadniczej służby wojskowej lub uznawania poborowych i żołnierzy za jedyne go żywicieli rodzin.